

Karel de Grote-Hogeschool **BIND-KRACHT**
start met voorgrond

Armoede in gezinnen met kinderen: de leefwereld in beeld

Kristel Driessens

Studiedag 'De armoedekloof overbruggen. Onderwijs, welzijn en alle betrokken actoren samen aan de slag'
6 oktober 2015 – De Factorij Schaarbeek

is geen kinderspel

Vergroening van de bevolking 1/5 van de Belgische (en Europese) kinderen leeft in armoede

BIND-KRACHT Karel de Grote-Hogeschool start met voorgrond

- Kinderarmoede bestaat niet, dixit Michel Vandenbroeck (Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting 2014)
- Waarom zo populair als thema?
 - Maatschappelijk draagvlak en politieke consensus
 - Haalbaarder in te zetten op vroegtijdige interventie
- Armoedebestrijding
 - ✚ opvoedingsondersteuning
- Aandacht voor het kind in het gezin
- Waarom aandacht voor gezinnen in armoede?

BIND-KRACHT Karel de Grote-Hogeschool start met voorgrond

Het spinnenweb dat vastzet

BIND-KRACHT 7-10-2015 Karel de Grote-Hogeschool start met voorgrond

Armoederisico's

- 3 op 10 van de eenoudergezinnen leeft in armoede
- 8 op 10 van de gezinnen zonder betaalde baan leeft in armoede
- 6 op 10 kinderen in armoede leeft in een gezin waarin er wel betaald werk is

DECENNIEUM DOELEN 2017
GEEF ARMOEDE GEEN KANS

BIND-KRACHT Karel de Grote-Hogeschool start met voorgrond

Materiële deprivatie

- 17% van de kinderen in armoede: onmogelijk om de woning voldoende te verwarmen
- 62% geen jaarlijkse vakantie
- 18% niet dagelijks een proteïnerijke maaltijd
- 26% leeft in woning met lekkend dak, vocht, rottende ramen of vloer

DECENNIEUM DOELEN 2017
GEEF ARMOEDE GEEN KANS

BIND-KRACHT Karel de Grote-Hogeschool start met voorgrond

Uitval in het lager onderwijs

Schoolse vertraging 6de Lj
13% in België
31% als moeder dipl. LO
40% bij kinderen met
'vreemde' nationaliteit

Sinds 1990: + 53 % in buitengewoon onderwijs
11% van de kinderen met moeder diploma LO
Gevolgen van M-decreet?

BIND-KRACHT

Karel de Grote-Hogeschool
start met voorproef

Schoolmoe en leerachterstand

- PISA: sterk verband tussen laag SES en wiskundige geletterdheid in België (+ toename)
- 15% voelt zich niet goed op school
- ¼ leerachterstand op 15j.

50% van kinderen uit 1ste deciel (10% armsten)
10% van kinderen uit 10de deciel (10% rijksten)

Karel de Grote-Hogeschool
start met voorproef

Ongelijkheid in studie-oriëntering

Kind van ongeschoolde arbeider
19x meer kans voor BSO
dan kind van kaderlid

Kind van laaggeschoolde moeder 80% kans om in BSO te zitten aan eind van middelbaar onderwijs

Kind van hooggeschoolde: 95% kans op ASO

BIND-KRACHT

Karel de Grote-Hogeschool
start met voorproef

Ervaringen van uitsluiting in het publieke leven

ervaringen met isolement
= deklassering tot minderwaardige burgers

- **onderwijs**
belang van de school - zich er niet kunnen waarmaken - BO en BLO
faalervaringen /pesten -
spijbelen/vroegtijdig schoolverlaten

- **arbeid**
ongeschoolde arbeider - interimarbeid -
sociale werkplaatsen - langdurige
werkloosheid
zelf ontslag nemen- niet meer solliciteren

- **huisvesting**
secundaire huisvestingsmarkt-sociale woning
slechte kwaliteit - huurachterstal - uitdrijving

Karel de Grote-Hogeschool
start met voorproef

Zich opsluiten in het gezin

- gezin als schuilplaats: tussen droom en daad
- traditionele gezinsmodel
 - kostwinnersrol voor de man
 - rol van huismoeder voor de vrouw
 - ultieme rolverlies: plaatsing van kind
- veilige nest wordt een kooi - isolement

- vrouw tussen 4 muren
- kinderen niet loslaten

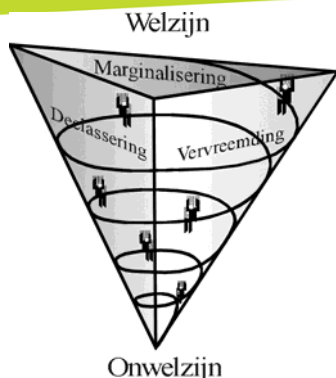
Karel de Grote-Hogeschool
start met voorproef

Het gemeenschapsleven - informele hulp

- **intens familisme** met dwingende loyaliteit
moederfiguur - emotionele en geldelijke steun
toegankelijk en betrouwbaar
- **intens buurtleven**
sociale segregatie in ruimtelijke segregatie
burenhulp= snel, praktisch-instrumenteel
onmiddellijke wederkerigheid
- **beperkte vriendenkring**
mensen in miserie en hulpverleners
kennissen en echte vrienden
= gedeklasseerd netwerk
klein-intense contacten - klein sociaal kapitaal

Karel de Grote-Hogeschool
start met voorproef

Een negatieve spiraal

Karel de Grote-Hogeschool
start met voorrang

Effecten op de binnenkant

• Multi-complexe problematiek de crisissen en de stress • machteloosheid en afhankelijkheid • Sociaal isolement / eenzaamheid • Gevoelens van wantrouwen • Gestoorde communicatie/taal • onveilige gehechtheid/parentificatie • Berusting en apathie • Verbintenisproblematiek • Verloren kapitaal: een vicieuze negatieve spiraal	• Openheid voor het unieke van elk levensverhaal als potentie • Aanwezige verbindingen en Hulpbronnen • Trots- en survival pride • Inzet en drijfveren • loyaliteiten en solidariteit • Overlevingsstrategieën en veerkracht • Vaardigheden en creativiteit • Humor • Restanten van vertrouwen / zelfwaarde • Zelfsturing en initiatief nemen

Karel de Grote-Hogeschool
start met voorrang

Belang van de school

Geen deklassering versterken !!!

- **Schoolbeleid** (visie, drempels wegwerken (schoolkosten?), pestbeleid, ondersteuningsbeleid zonder stigma, taalondersteuning)
- **Belang aan kleuter-participatie en aandacht voor transitie**
- **School waar kinderen zich goed voelen**
- **Aandacht voor leefwereld – signalen**
- **Leerkracht als steunfiguur**
- **Balans tussen leren en zorg**
- **Ouderbetrokkenheid**

SAMEN-WERKING

Karel de Grote-Hogeschool
start met voorrang

SAMEN-WERKING

- **Samenwerking met de ouders: Ouderbetrokkenheid? Wie bereiken we niet?**
- **Organisatie/toeleiding naar spel en ontspanning?**
- **Samenwerking met**

- OCMW, buurthuis, kinderwerking
- vrijwilligersinitiatieven (welzijnsschakels, huiswerkbegeleiding, buddywerkingen...)

Open, brede school – sociale mix als kans.

Karel de Grote-Hogeschool
start met voorrang

Bronnen

- Driessens, Kristel en Van Regenmortel, Tine (2006), *Bind-Kracht in Armoede. Leefwereld en hulpverlening*, Leuven, Lannoo Campus.
- Hirt, N. & Nicaise, I. (2013), *De school van de ongelijkheid*, Antwerpen, Epo.
- Thirion, J., Dewil, N., Geuens, N., Van Robaey, B. & Driessens K. (2013), *Hulpverlening aan gezinnen met jonge kinderen in armoede*, in opdracht van Koning Boudewijnstichting, Antwerpen, Expertisecentrum Krachtgericht Sociaal Werk, Karel de Grote Hogeschool.
- Vandenbroeck, M. (2014), Kinderarmoede: waarom het een populair thema is en waarom dat zowel bedenkelijk als een goed idee is, in Dierckx, D.; Coene, J. & Raeymaeckers, P., *Armoede en Sociale Uitsluiting, Jaarboek 2014*, p. 62-771

BIND-KRACHT

7-10-2015

Karel de Grote-Hogeschool
start met voorrang

Contactgegevens:

Kristel Driessens
Karel de Grote-Hogeschool
Hoofd Expertisecentrum
Krachtgericht Sociaal Werk
Brusselstraat 23
2018 Antwerpen
Tel. 03/260.87.61
kristel.driessens@kdg.be -
www.bindkracht.be

BIND-KRACHT

7-10-2015

Karel de Grote-Hogeschool
start met voorrang